

Exam. Code : 103206

Subject Code : 1249

B.A./B.Sc. 6th Semester

SOCIOLOGY

(Social Research and Scientific Methods)

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

SECTION—A

Note :— It will consists of **TEN** short answer type questions. Candidates will be required to attempt **EIGHT** questions, each question carrying **2** marks. Answer to each question shall be approximately of **50** words.

1. Meaning of Social Research.
2. Scientific Methods.
3. Research Design.
4. Hypothesis.
5. Positivism.
6. Sampling.
7. Importance of Observation in Social Research.
8. What do you mean by 'Data' in Social Research ?

9. Deduction and Induction Methods.
10. What is 'Coding' in Social Research ? $8 \times 2 = 16$

SECTION—B

Note :— Attempt only **SIX** questions in all, by selecting at least **ONE** from each unit. Each question shall carries **14** marks.

UNIT—I

1. Explain in functions of Social Research in detail.
2. Write a note on the nature and describe steps of Scientific Method.

UNIT—II

3. Explain various dimensions of 'Descriptive' and 'Experimental' Research Design.
4. Write a note on types of Sampling.

UNIT—III

5. Discuss in detail 'Interview Schedule' and 'Questionnaire' as a method of Data Collection.
6. Explain 'Observation Method' of data collection with at least two definitions and write a note on its various types.

UNIT—IV

7. What is Tabulation ? Describe its role for data analysis.
8. Write a note on the features of a good research report.
What are various precautions taken for report writing ?

6×14=84

(Punjabi Version)

ਭਾਗ-ੳ

ਨੋਟ : ਇਸ ਵਿੱਚ 10 ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਰੀਖਿਆਰਥੀ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ।

1. ਸਮਾਜਿਕ ਖੋਜ ਦਾ ਅਰਥ।
2. ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਧੀਆਂ।
3. ਖੋਜ ਸਿਧਾਂਤ।
4. ਪਰਿਕਲਪਨਾ।
5. ਪ੍ਰਤੱਖਵਾਦ।
6. ਸੈਂਪਲਿੰਗ।
7. ਸਮਾਜਿਕ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਅਵਲੋਕਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵ।
8. ਸਮਾਜਿਕ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਡਾਟਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

9. ਨਿਗਮਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਰਣਾ ਵਿਧੀਆਂ।
10. ਸਮਾਜਿਕ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਕੋਡਿੰਗ ਕੀ ਹੈ ? 8×2=16

ਭਾਗ-ਅ

ਨੋਟ : ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਲ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਸਮਾਜਿਕ ਖੋਜ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਉਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਚਰਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਵਰਣਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਯੋਗਿਕ ਖੋਜ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਯਾਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
4. ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਉਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਡਾਟਾ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਵਿਊ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
6. ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਡਾਟਾ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੀ ਅਵਲੋਕਨ ਵਿਧੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਉਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਸਾਰਣੀਕਰਣ ਕੀ ਹੈ ? ਡਾਟਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਇਸਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
8. ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਖੋਜ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। ਰਿਪੋਰਟ ਲੇਖਨ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਵਰਤਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

6×14=84

(Hindi Version)

भाग—क

नोट :— इसमें दस लघु उत्तर प्रश्न दिए गए हैं। परीक्षार्थी आठ प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 50 शब्दों में दें।

1. सामाजिक खोज का अर्थ
2. वैज्ञानिक विधियाँ
3. खोज डिजाइन
4. परिकल्पना
5. प्रत्यक्षवाद
6. सैपलिंग
7. सामाजिक खोज में अवलोकन का महत्व
8. सामाजिक खोज में डाटा से आपका क्या अभिप्राय है ?

9. निगमन और प्रेरणा विधियां

10. सामाजिक खोज में कोडिंग क्या है ?

8×2=16

भाग—ख

नोट :— प्रत्येक यूनिट में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए सभी में से कुल छः प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 14 अंक हैं।

यूनिट—I

1. सामाजिक खोज के कार्यों की विस्तारपूर्वक व्याख्या करें।
2. वैज्ञानिक विधि की प्रकृति पर नोट लिखें तथा चरणों का वर्णन करें।

यूनिट—II

3. वर्णनात्मक तथा प्रायोगिक खोज डिज़ाइन के विभिन्न आयामों की व्याख्या करें।
4. सैंपलिंग के प्रकारों पर नोट लिखें।

यूनिट—III

5. डाटा एकत्रित करने की एक विधि के रूप में साक्षात्कार अनुसूची तथा प्रश्नावली की विस्तारपूर्वक चर्चा करें।
6. कम से कम दो परिभाषाओं के साथ डाटा एकत्रित करने की अवलोकन विधि की व्याख्या करें तथा विभिन्न प्रकारों पर नोट लिखें।

यूनिट—IV

7. सारणीकरण क्या है ? डाटा विश्लेषण के लिए इसकी भूमिका का वर्णन करें।
8. एक अच्छी खोज रिपोर्ट के लक्षणों पर एक नोट लिखें। रिपोर्ट लेखन के लिए कौन सी विभिन्न सावधानियां बरतनी चाहिए।

6×14=84